Zgubne skutki opium

Chcąc zapobiec narodowej tragedii, tym samym ukrócić korupcję, zdyscyplinować administrację, krótko po objęciu władzy, siostra monarchy, Lili'uokalani, 14 stycznia 1893 roku podpisała, nową i pod wieloma względami nowoczesną konstytucję.

Nowożytna historia Hawajów rozpoczyna się 20 stycznia 1778 roku wraz z przybyciem ekspedycji kapitana Jamesa Cooka, który napotkał tubylców na wyspach Kauai i Niihau. Był on jednym z pierwszych Europejczyków, który przybył na wyspy. Jak zdążył się szybko przekonać Hawajczycy nie spisywali historii, a jedynie zachowywali ją w przekazach ustnych. Część przekazów zniknęła razem z kahunas a to, co pozostało jest po części historią, po części legendą.

Jedną z nich jest historia króla Kamehameha, urodzonego około 1758 roku, który poprzez spryt, ale także okrucieństwo zjednoczył wyspy. Po jego śmierci królestwo stało się na wskroś skorumpowane i szabrowane przez spekulantów szukających łatwego zarobku. Kilka dekad później korupcję podsycała świetna koniunktura na rynku produkcji cukru.

David Kalakaua, objął tron po tym, jak poprzedni monarcha nie pozostawił męskiego potomka. Nowy król był zupełnie zaskoczony i nieprzygotowany do pełnienia tej funkcji.

Przy wystawnym życiu administracji, jego pięćdziesiąte urodziny, których obchody trwały dwa tygodnie wśród towarzyszących im parad, pokazów sztucznych ogni, przedstawień hula, publicznych luau, nie wydawały się niczym spektakularnym. Niczym nadzwyczajnym stało się również używanie opium, w końcu miało ono długą tradycję na wyspach i w

ostateczności doprowadziło do znacznego zepsucia poddanych króla.

Opium przywieźli ze sobą Chińczycy i mimo, że było dostępne tylko na receptę, to podobnie jak alkohol dostarczany przez zachodnich żeglarzy, uznano je za idealny środek na ukojenie trudów codziennego życia. Rzesze osób popadały w uzależnienie. Sieć ukrytych pokoików dla używających opium była prowadzona na wzór normalnie działających biznesów. Kiedy problem z osobami uzależnionymi narastał, rząd postanowił uregulować tę gałąź przemysłu. Od roku 1860 do 1874 chińscy sprzedawcy byli zobligowani do posiadania licencji na sprzedaż tego specyfiku. Pozwolenia te były bardzo pożądane, a rządowi, który wystawiał je na aukcjach, przynosił ogromny dochód. Jak bardzo intratny dla obu stron był to interes, niech świadczy fakt, że w 1874 roku za jedną licencję zapłacono prawie 47 tysięcy dolarów. Rozdzielnictwo

licencji stwarzało ogromne pole do nadużyć. W niedługim czasie król Kalakaua i jego rząd stali się sprawcami najbardziej grabieżczego reżimu w historii hawajskiej monarchii. Król i jego poplecznicy byli uwikłani w pobieranie łapówek za wydawanie licencji na opium, których ceny regularnie osiągały wysokość kilkudziesięciu tysięcy dolarów.

Właśnie pod pretekstem korupcji na dworze królewskim, w tym w związku ze skandalem związanym z handlem opium, David Kalakaua został zmuszony do podpisania tzw. Konstytucji Bagnetów (Bayonet Constitution)*, na mocy której rozpoczęło się powolne przejmowanie władzy przez Amerykanów, Europejczyków i arystokracji Hawajów.

Wprowadzenie konstytucji pozbawiającej króla większości prerogatyw, przez niektórych uważana była za próbę zakończenia monarchii na Hawajach.

Chcąc zapobiec narodowej tragedii, tym samym ukrócić korupcję, zdyscyplinować administrację, krótko po objęciu władzy, siostra monarchy, Lili'uokalani, 14 stycznia 1893 roku podpisała, nową i pod wieloma względami nowoczesną konstytucję.

Konstytucja Królestwa Hawajów z 1893 roku, zaproponowana w miejsce Konstytucji z roku 1887, miała naprawić błędy brata królowej, który mimo, iż uznany został przez Amerykanów za zbytniego nacjonalistę, zasłynął z wielu nieudanych decyzji oraz niefrasobliwego sposobu rządzenia krajem.

Nowa Konstytucja już w preambule wyrażała wolę Królowej do ukrócenia lekkomyślnych rządów i obalała narzuconą wcześniej ustawę. W artykule drugim nawiązywała do skandali korupcyjnych wprowadzając ograniczenia w nadawaniu przywilejów i licencji.

Odtąd akty prawne nie mogły wejść w życie bez

podpisu królowej. Obniżyła ona wymogi ubiegania się o fotel reprezentanta, według których wcześniej wymagano, by kandydat był właścicielem ziemskim. Sędziów Sądu Najwyższego miano wybierać na 6 - letnią kadencję (wcześniejsza konstytucja przyznawała tę funkcję dożywotnio).

Samowolę urzędników i organów ustawodawczych ograniczał artykuł 7 Konstytucji. Artykuł 10 kończył z nepotyzmem i faworyzmem. Według jego zapisu sądzącym nie mógł zostać ten, kto był w jakikolwiek sposób związany z osobą skarżącego lub oskarżanego, zwłaszcza jeżeli byli oni członkami rodziny sędziego. Nie mógł on również sądzić w sprawach, w których wyrok mógł w jakikolwiek sposób przynieść mu korzyść. Samo rządzenie, według artykułu 13, rozumiano jako pracę dla wspólnego dobra, a nie korzyści, przywilejów, honorów, czy prywatnych interesów jakiejkolwiek osoby, rodziny, czy grupy.

Konstytucja zakazała nadużywania władzy publicznej i wykorzystywania własności prywatnej dla celów państwowych bez zgody ich właściciela (art. 14), a w przypadku zaistnienia takiej potrzeby, osoba poszkodowana miała otrzymać rozsądne odszkodowanie. Wprowadzała również ograniczenia w korzystaniu ze skarbca publicznego, do czego wymagana była zgoda parlamentu. Wyjątkiem był tu stan wojny, inwazji, rebelii i katastrof naturalnych (artykuł 15).

Żaden z urzędników, przedstawicieli władzy wykonawczej i sądowniczej, a także żaden pracownik rządu, ani inna osoba otrzymująca pensję rządową nie mogła kandydować w wyborach. Konstytucja zaostrzyła też wymagania dotyczące mianowania na stanowisko w państwie. Zgodnie z artykułem 25, od sprawowania urzędu były odsunięte m.in. osoby skazane za przestępstwa pospolite, przekupstwo, a także

niespełna rozumu i idioci**. Natomiast osoby już pełniące funkcje administracyjne w państwie miały odpowiadać przed swoim przełożonym - członkiem gabinetu Królowej, czyli ministrem.

Członkowie parlamentu mieli za swoją pracę otrzymywać pensję określoną przez prawo, wypłacaną ze skarbu państwa. Określone zostały również regulacje odnoszące się do jej podnoszenia z zaznaczeniem, że zakazano uchwalania prawa, które przewidywałoby pensje wyższe niż 500 dolarów za każde 6 miesięcy pełnienia urzędu (art 56).

Usunięcie z zajmowanego stanowiska mogło nastąpić za wykroczenie służbowe i złe wykonywanie obowiązków podczas pełnienia urzędu. Przed wymierzeniem takiej kary, arystokracja dokonująca osądu musiała zostać zaprzysiężona, a wydany wyrok nie mógł przekraczać: usunięcia z

urzędu, dyskwalifikacji z zajmowania podobnych stanowisk w przyszłości, pozbawienia przywilejów rządowych.

Artykuł 74 Konstytucji zakazywał zarejestrowania na liście wyborczej, a także głosowania lub pełnienia urzędu w jakiejkolwiek gałęzi zarządzanej przez rząd, jak również zasiadania w parlamencie m.in. osób, które zostały skazane za przekupstwo, malwersacje, nadużycie władzy, które to osoby traktowano tu na równi ze skazanymi za przestępstwa pospolite. Przywrócenie przywileju głosowania mogło zostać dokonane po zrehabilitowaniu przez królową i uznaniu danej osoby za godną pełnienia urzędu.

Podczas pełnienia funkcji w administracji, Konstytucja Królestwa nie pozwalała na obejmowanie innych funkcji, ani otrzymywanie pensji z innej służby, czy działalności.

Okazuje się, że Konstytucja z 1893 roku

była rzadkim przejawem woli władzy Królestwa Hawajów, mającym na celu zmobilizowanie arystokracji i aparatu administracyjnego do przeciwstawienia się potężnym wpływom. Niemniej w konfrontacji z potęgą, na jaką wyrastały Stany Zjednoczone, działania królowej pozostały tylko na papierze. Zaraz po stworzeniu projektu Konstytucji, królowa Lili'uokalani straciła tron i kontrolę nad wyspami na rzecz grupy amerykańskich biznesmenów spod ciemnej gwiazdy i innych którzy robili interesy na produkcji cukru i plantacjach ananasów. Wprowadzeniu tego dokumentu w życie sprzeciwiły się również rodziny misjonarzy posiadające wielkie majątki ziemskie. Ponieważ obie grupy miały tu silną pozycję, której nie chciały stracić, 4 dni po napisaniu Konstytucji - 17 stycznia 1893 roku - dokonano obalenia rządu. W 1894 roku Prezydentem Republiki Hawajskiej został Sanford Dole, a już w 1900 Hawaje stały się częścią terytorium

Stanów Zjednoczonych*.Co ciekawe, do dziś aktem mającym moc prawna jest konstytucja z 16 października 1886 roku.

Uważa się, że obecne prawo antykorupcyjne na Hawajach jest zbyt łagodne. Funkcjonariuszom publicznym, którzy akceptują łapówki w wysokości setek tysięcy dolarów grozi kara maksymalnie 5 lat więzienia. Ta sama kara grozi osobie, która dopuści się kradzieży rzeczy wartości kilkuset dolarów. Nie istnieją regulacje zabraniające przyjmowania przez urzędnika wielkich kwot pieniężnych od osoby, na korzyść której wydano decyzję.

W 2004 roku Sąd Apelacyjny utrzymał w mocy wyrok Departamentu Spraw Wewnętrznych, który stanowił, że rodowici mieszkańcy Hawajów nie mogą otrzymać statusu porównywalnego ze statusem Indian oraz związanych z tym korzyści. Hawaje były Królestwem, kórego mieszkańcy byli

traktowani jako równi obywatelom Ameryki. Według grupy obuywatelskiej Free Hawaians obecnie około 70 właścicieli ziemskich jest w posiadaniu ponad 90 procent powierzchni wysp.

W 1993 roku, prezydent Bill Clinton wydał oświadczenie, w którym przeprosił mieszkańców Hawajów za niesprawiedliwość czynioną co najmniej od dnia obalenia królowej Lili'uokalani.

* Konstytucja Bayonet została podpisana pod groźbą użycia bagnetów (ang. Bayonet, fr. baïonnette)

** określenie *idiota* odnosiło się do osób nieposiadających kompetencji, zdolności ani wykształcenia wymaganego do wykonywania zawodu

Źródła: Freehawaii blogspot.com; Hawaiiankingdom.info; Hawaiiankingdom.org;

http://www.hawaiination.org/constitution-1893.html